

ALPINIZEM

Življenje Vikija Grošlja

- Č B
- A C
- 8, 7, 2, 4, 5, 6, 1, 3

Po smislu, npr.: Če bi zamenjali vrstni red, ne bi vedeli, kaj se zgodi naprej in kaj pozneje /si ne bi mogli predstavljati, kako Vikijeve priprave potekajo/ besedilo ne bi bilo logično, saj bi se zdelo, da je dal čaj v termovko, še preden ga je skuhal.

b) si stali, skuha, poje, da, potrebuje

c) A, A

č) Po smislu, npr.: Besedilo je napisano v sedanjiku, zato ker se je to, o čemer govori, v življenju Vikija Grošlja že zgodilo, se dogaja zdaj in se bo zgodilo še kdaj v prihodnje.

- Natakar Marko Mavec; b) Plavalec/Mladi plavalec Dani; c) Zobozdravnica Katja Kamen

- Po smislu, npr.: Metka C. je po poklicu prodajalka, zato se opisana dejanja v njenem življenju vsak dan ponavljajo. /V besedilu o Metki C. je predstavljen njen običajen dan.

- Po smislu, npr.:

Uvod: Metka C. je po poklicu prodajalka/dela v trgovini.

Opravila, s katerimi bi njeno življenje dopolnili: zjutraj zloži izdelke na prodajne police; ob 17. uri ima malico; ob koncu dneva prešteje denar; naroči izdelke, ki jih v trgovini zmanjka; preden trgovino zapre, jo pospravilpočisti.

- Po smislu, npr.: čigavo življenje bomo opisovali, ponavljajo, časovno, zjutraj, čez dan/dopoldne/popoldne, zvečer, sedanjiku.

Kako Viki Grošelj odhaja na pot

- | | |
|--------|-------|
| Kdo | Zakaj |
| Kje | Čemu |
| Kakšno | Kaj |
| Kaj | Komu |

Kaj so prebrali? – Kaj se jim je zdelo zanimivo? – O kom bi radi izvedeli še kaj? – O čem so razmislili? – Kako so oblikovali vprašanja? – Kdaj je bil Viki Grošelj v gorah? -
- Kam se je spet odpravil? – Čemu je odšel?
KDO, KOGA, KOMU, KOGA, (O) KOM, (S) KOM)
KAJ, ČESA, ČEMU, KAJ, (O) ČEM, (S) ČIM

Po osebi: po stvari.
Zainika sta se sklanjala.
- Kaj je najtežje? – Kdo Vas vedno spremlja na letališče? – Od koga se najdlje poslavljate? – Zakaj bi s seboj vzeli družinski album? – Čemu med poletom navadno razmišljate o lepota h gora? – S kom se pogosto srečate na letalu? – Koliko časa mnogih niste videli?
- l – Od koga se najdlje poslavljate? – Kaj bi še vzeli s seboj? – O kom razmišljate med vzletanjem? – /
- KAKO, KAM, KDAJ, KJE, KATERO, KAJ, KAKO
- Čigavo?, Kakšno?, Katero?
- Čigava?, Katera?, Kakšna?

- Izberimo ustrezne besede
- č) ali po smislu d).

Nezaznamovane besede	Zaznamovane besede
sina	sinčka
oče	očka
sina	sinčka
neprijetno	tesno
mama	mamica
se bodo zaslisali	zagmeli

goro, alpinist, jasno, priplezal, zavriskal

a) očkal/očalati/atek, mamical/mami, dedek/dedi, babical/babi, psiček/kuži, mucimucka
b) profoksi/profoksa, zoboderšinar, cucek, mačkural/mačkon, kifelij/cajkan, kljuse
c) starifotr, staralmatka, sekalsistr, cvekkol, trolalbus, guliti selduclati sel/pifhati
selštrebati se, piflarica, biciki

č) mamicca, očkatek, bratec, sestrice, avtomobilček, bombonček, pap(c)ati, jokcati

Kaj je rekel? O čem je govoril?

- vprašal, odgovoril, poizvedoval, potožil, zaželel si, se je razveselil
- Npr. zakical, naročil, zaželel/odgovorila.
- a) Novinarika je Vikija Grošlja vprašala, kako po navadi potuje v Himalajo.
b) Alpinist ji je odgovoril, da navadno potuje z letalom.
c) Novinarika je poizvedovala, od koga se najtežje poslavlja.
č) Alpinist je potožil, da je najtežje zapustiti dom, ženo in sina.
d) Zaželel si je, da bi s seboj vzela družinski album.
e) Potem se je razveselil, da se na letalu pogosto sreča s prijatelji.
- Matjaža je zanimalo, zakaj (Viki Grošelj) hodi v gore, če se mu toži po domu. Nika je alpinista zagovarjala, da v gorah uživa. Sošolec jo je hitel prepričevati, da nje ga že ne bi spravili tja, je prenevamo. Deklica je zasranjano vzkliknila, da bi v Himalaji tudi ona rada plezala. Fant se je začutil, da bi se bila pripravljena podati v tako negotovost. Sošolka mu je razložila, da so tudi njej všeč gore, saj je alpinistova hči.
- Po smislu, npr.: O tem, zakaj se Viki Grošelj odpravlja v gore, če je pot/plezanje/ko tako nevamo.
b) Matjaža je zanimalo: »Zakaj greste v gore, če je tam tako nevamo?«
Alpinist odgovarja: »Zato, ker v gorah občutim mir.«
»Po moje je mogoče mir začutiti tudi v gozdu,« nejeverno nadaljuje sedmošolec.
Alpinist potprežljivo doda: »Seveda, toda gore dajo drugačen občutek. Tam se šele zaveš, kako majhen si. Naučiš se ceniti življenje.«
Matjaž: »Aha, že razumem. V dolini preveč hitimo.«
»Tako je,« prikim alpinist in se toplo nasmehne.
Po smislu, npr.:
- a) Matjaža je zanimalo, zakaj Viki Grošelj hodi v gore, če je tam tako nevamo. Alpinist mu je odgovoril, da zato, ker v gorah občuti mir. Sedmošolec je nejeverno nadaljeval, da je po njegovo mir mogoče začutiti tudi v gozdu. Alpinist je potrpeljivo odgovoril, da je seveda tako, toda gore dajo drugačen občutek. Tam se šele zaveš, kako majhen si, in se naučiš ceniti življenje. Matjaž se je strinja, da v dolini preveč hitimo. Alpinist je priklinal, da je tako, in se toplo nasmehnil.
b) Viki Grošelj je Matjažu povedal, da v gore hodi, ker človek tam občuti mir in se zave, kako majhen je.
Po smislu, npr.:
- Poročam o nogometni tekmi med Grčijo in Francijo.
a) A veš, da so večeraj Grki nabili Francoze, čeprav so bili največji avtsajderji? Prvi

- polčas se je končal z nula : nula, pol so pa Grki zabili gol. Francozki so bili do konca čisto brez šans.
- b) Veste, da so večeraj Grki premagali Francoze, čeprav so bili največje presenečenje? Prvi polčas se je končal z nič : nič, potem so pa Grki dosegli gol. Francozi so bili do konca čisto brez možnosti.
- a) nista, prijatelju
- b) Po smislu glede na 7. nalogo, npr.: nabili – premagali, autsajderji – presenečenje, nula : nula – nič : nič, zabili – dosegli, Francozki – Francozi, (brez) šans – možnosti.
- 9., 10. in 11. Po smislu.

KRAJI IN DRŽAVE

Čatež ob Savi

- a) Brežice, Krško/Krška vas, Zagreb/Dobova
b), c) Po smislu.
- 2, 7, 3, 6, 5, 1, 4
- a) obrt/obrti; b) jedljedi; c) ples/plesi
A 1, B 2, C 4, Č 3/5, D 5/3, E 6
- a) (Opisana je) Nova Gorica. To sem izvedel/-a v zadnji (7.) povedi.
b) Po smislu.
c) Npr.: 7, 4, 2, 1, 3, 5, 6.
- a) Slovenija.
b) Č
c) tujcem
- Po smislu, npr.: Besedilo je še posebej namenjeno tujcem, saj so v njem predstavljene značilnosti/znamenitosti Slovenije/podatki, ki jih Slovenci poznamo.
č) kraški svet, alpski svet, jezik, lega, prebivalci
d), e) Po smislu.
a), b) Po smislu.
c) Po smislu, npr.: mamločetom/babicoddedkom/sosedom/prijateljem; tudi on/ona govori isto narečje in se z njim/njo pogovarjam doma/nehuradno; učiteljem/učiteljico, knjižničarko, policistom; se z njim/njo pogovarjam, kadar je v službi/uradno/ker v šoli, knjižnici govorimo knjižno.
č) Knjižne.
8. in 9. Po smislu.

Kako poimenujemo prebivalce

- Po smislu.
- V Gornji Radgoni:
Novega mesta, (Kočevskega,) Bohinjske Bistrice, Ljutomera, Nove Gorice, Polhovega Gradca in Srednje vasi.
- a) Štajerci, Prlekji, Prekmurci, Brinci, Tolmniči
b) Štajerska/Štajersko, Prlekja, Prekmurje, (Goriška) Brda, Tolminska/Tolminsko.
c) Blejci, Starotrzžani, Opatševalci/Opačji, Starovaščani, Novomeščani
č) Bledu, Starem trgu, Opatjem selu, Stari vasi, Novem mestu.
- a) Lendava, Prekmurci; Ravne na Koroškem, Korošci; Pivka, Notranjci; Šempeter pri Gorici, Izola, Primorci.
b) Avstrijci in Avstrijke, Hrvati in Hrvatice, Italijani in Italijanke, Madžari in Madžarke Slovencev, Hrvatov, Srbov, Bosencev, Kosovceev, Albancev, Makedoncev.
-

Po Sloveniji po dolgem in po čez

1. a) Topliška dolina: strani, griči, ttto, zidanice, vina, dolini, vasice, doline, vrelcih.
b) Rimske toplice; leti, kopalisce, vodo, bazenih, kopanjem, gimnastiko, življenjem, kraju, okolic, nimatem/nimti, kovance.
2. Rimske Toplice – pripoved o razvoju topliç; Topliška dolina – opis pokrajine
3. a) Hum, Šmihel
b) Laško, Celje, Zidani Most
c) Iz Celja. Iz Zidanega Mosta.

Laško	sr.	ed.	tožilnik
Savinja	ž.	ed.	imenovalnik
breg	m.	ed.	tožilnik
strani	ž.	ed.	mestnik
varuh	m.	ed.	imenovalnik
Hum	m.	ed.	imenovalnik
mesto	sr.	ed.	imenovalnik
Šmihel	m.	ed.	imenovalnik
mestu	sr.	ed.	dajalnik
prostora	m.	ed.	rodilnik
reko	ž.	ed.	tožilnik
cesto	ž.	ed.	tožilnik
železnico	ž.	ed.	tožilnik
Laško	sr.	ed.	tožilnik
Celja	sr.	ed.	rodilnik
Mosta	m.	ed.	rodilnik

4. a) A, B, Č, D, F
b) Po smislu.
c) del, stiku, sveta, severu, vzhodu, hribi, gozdovi, Mokronogu, griçe, vinogradov, Prebivalci, kmetije, ljudi, obrtnikov, podjetnikov, kraj, gradom, ime, misionarja, Barage, časa, lastnik, kotiček, pesniku, piscu, Pavlu, Golji, dogodkov, KUD, RK

Turistični biser term Čatež

1. a) C	č			
b)				
	Miha	Miha	Mihe	2. moška
	Solina	Solina	Soline	2. moška
	hriboma	hrib	hriba	1. moška
	krajih	kraj	kraja	1. moška
	izvira	izvir	izvira	1. moška
	korakov	korak	koraka	1. moška
	Slovinci	Slovenec	Slovenca	1. moška
	Evropejci	Evropejec	Evropejca	1. moška

2. a) Ptuij, bregu, času, kurent/kurenta, zimo, strah, kožuh, trakovi, zvonci, hrup
b) Po smislu, npr.
- Čateža srečamo na Dolenjskem, kurenta na Dravskem polju/Štajerskem/Ptuiu.
 - Čatež naj bi bil napol človek napol kozel. Kurent pa je oblečen v ovčji kožuh, na glavi ima masko, v roki drži ježevko in za pasom mu visijo zvonci.
 - Ljudje so zasmehovali čateža, bojitel-o pa se kurenta.
 - Čatež pokaže, kje so izviri vode, kurenti pa odganjajo zimo.
3. kurent, kurenta, kurentu, kurenta, olpri kurentu, s kurentom
kurenta, kurentov, kurentoma, kurenta, olpri kurentih, s kurentoma
kurenti, kurentov, kurentom, kurente, olpri kurentih, s kurenti
s hudčjem, s sadežem, s skalašem; z drvarjem, z obrazom, z zasmehovalcem
Po smislu.
4. strahu, stramu cvetu/cveta, glasu
~~Drvarjem, s pastijem, z žabarom, gostihničarom~~
5. kumbijem, audijem, kanujem, kakijev
6. Staneta, gospoda Udeta, Jožeta Stareta
7. Francija, Frančeta, Franca, Frančelina, Frana, Frančka, Franja
8. Študenti/Študentje, zobje, Gospodje, kmetje, fanje, sosedje
9. a) S Petrom. Igralcu. Gangsterja. Šoferja.
b) Peter, igralec
c) Pavel, steber, oktober, kvader, Koper, kabel, pekel; deček; boben; zajec, igralec
10. Otrokom, Otroci, Otroke, otrocih, otroki
11. Staršem.
12. drvarjem, pastijem, sadežev
13. Ptujem, otrocih, otroki

Kdo skrbi za dobro počutje gostov?

1. a) vlakovodja, oddelkovodja, knjigovodja, računovodja, kolovodja
b) Po smislu, npr.: Pomeni, da je Tomaž tisti, ki je pri razgrajanju najglasnejši, drugi pa mu sledijo/ki je predlagal razgrajanje in vodi ter spodbuja vse druge.
2. a)

Grega	kopalški mojster	(je) vodja izmene
Miha	kemik	skrbi za kakovost vode v bazenih
Saša	natakarica	prodaja sladole
Pika, Tanja, Jaka	dijaki trgovske šole	čistijo prostore
Rusija	gimnazijec	pismoša
Matej, Andreja	študenta	receptorja

- b) Po smislu, Npr.: Pomeni, da se sam sebi zdi pomemben kot kak (turški) plemič. Vede se kot nekdo, ki ima najpomembnejši položaj in lahko vsem ukazuje.
c) Po smislu, Npr.: se pase živina.
č) Grega, vodja, Miha, Jaka, Rusija, paša, pismoša
d) Ajoš/Ajoša., Fedje/Fedja., Kostje/Kostja.
Z Ajošo/Ajošem., S Fedjo/Fedjem., Skostjo/Kostjem.
a) C, A, C
b) DA
a) KK-ja, ŠC-ja, KTV-ja, RTV-ja
b) Po smislu, Npr.: Pokrovitelj KK iz Posavja
c) KK – košarkarski klub, ŠC – športni center, SŽ – Slovenske železnice, KTV – Klabeska televizija, RTV – Rradiotelevizija, NLB – Nova Ljubljanska banka, MK – Mladinska knjiga, PP – Perutnina Ptuij, MIP – Mesna industrija Primorske, KC – Klinični center

SVETILA

Žarnica

1. steklena bučka, žarilna nitka, grlo z navojem, stikalo
2. B, C, B
3. a) Električna energija.
b) Navadno iz volframa.
c) Steklena bučka je napolnjena s plinom brez kisika ali pa je zrak izsesan.
č) Prek njiju se žarnica napaja z elektriko,
d) Po (Thomasu Alvi) Edisonu.
4. Po smislu, Npr.:
Je nit (v žarnici), ki se močno segreje, zažari in oddaja svetlobo.
So zelo stisnjeni polžasti zavoji.
Je zelo trda, najteže taljiva težka kovina.
Je zrak, ki je izsesan od nekod, npr. iz steklene bučke pri žarnici.
Je plin, v katerem ni kisika.
Je Edisonov navoj, kovinski navoj pri žarnici.
A, Č, E, F po smislu.
5. kemija, fizika
6. a) strokovni
7. b) Po smislu, Npr.: tako predmet opišemo najbolj natančno; strokovni izraz pomeni/poimenuje samo eno, točno določeno stvar; si bralec, ki strokovne izraze pozna, tako najlažej/najbolje predstavlja opisovani predmet.
8. Po smislu.
9. a) električna žepna svetilka
b) palčasto svetlo
c) priprava
č) trak ali vrvica iz bombaža
d) svetlobni vir
10. Po smislu, Npr.:
a) je svetilka na drogulinisoka svetilka, ki razsvetljuje ceste/je postavljena ob cestah.
b) je svetilka, ki jo postavimo na mizolki razsvetljuje delovno mizo.
11. zunanost, sestava, sestava, delovanje, zunanost/sestava
12. 60-watno, namizno, navojem E 27, navojem E 10, zasenčena
13. SVETILNIK
14. Po smislu, Npr.: žepna svetilka ...; Navadno imajo ...; Posebno zmogljive ...; Za žepne svetilke ... ali žepna svetilka ...; Posebno zmogljive ...; Za žepne svetilke
V prvem odstavku bi povedal/-i, da opisujeva žepno svetilko/kateri predmet opisuje-va. V drugem odstavku poveva, kaj je za žepno svetilko značilno/kako deluje. V tret-

Jem odstavek so predstavljene posebej zmogljive žepne svetilke. Četrty odstavek govori o tem, katere baterije uporabljamo za žepne svetilke.

15. Po smislu.

Luči

1. prireditelj, Beseda, pesmi, zgodbi, mater, hčer, mamu, Julči, lipo, osvetlitvijo, lučjo, težavam
2. B, B
3. 1. Tina, 2. Julči, 3. založnica, 4. Karmen, Lili; (stoletno) lipo, osvetlitvijo, (rečco) lučjo

Tina	Tina	Tine
Julči	Julči	Julči
založnica	založnica	založnice
Karmen	Karmen	Karmen
Lili	Lili	Lili
lipo	lipa	lipe
osvetlitvijo	osvetlitev	osvetlitve
lučjo	luč	luči

Tina	luč	Julči
založnica		Karmen
lipa		Lili
osvetlitev		

Zapletji z osvetlitvijo

1. Kaj po določenem času pregori? – Česa ne prijemamo z mokrimi rokami? – Čemu onemogočimo, da bi počilo? – Kaj privijemo? – O čem se poučimo na stekleni bučki? – S čim bomo zadovoljni, če bo svetilo dovolj močno?
2. Po smislu.

1. poved	Kdo ali kaj?	imenovalnik	množina
2. poved	Koga ali kaj?	tožilnik	ednina
3. poved	Koga ali česa?	rodilnik	ednina
4. poved	Komu ali čemu?	dajalnik	množina
5. poved	Pri kom ali čem?	mestnik	množina
6. poved	Koga ali kaj?	tožilnik	dvojina
	S kom ali čim?	orodnik	ednina

3. jamo, laterni, vrvice, petrolejke, Sveče, dvorana, svetilk, bakli
4. a) Po smislu, npr.: Da bi preverila, ali so bakle nepoškodovane.
b) bakel, škatel, škati, bakle, škatah, bakel, ladjo, tovarn, škatel, Bakle, ladjami, tovarn
5. 2 iskre, 4 iskraliskrice, 5 iskre, 6 iskra, 7 iskra, 1 iskra, 3 iskraliskrica
6. a) Za priključitev/zamenjavo žarnice.

114

b) Pet.
c) NE. Po smislu, Npr.: Če bi izpustil-a katerega izmed prvih dveh, bi se lahko poškodoval-a. Če bi izpustil-a katerega izmed zadnjih treh, žarnice ne bi zamenjal-a oz. ne bi vedel/-a, ali mi je to uspelo/ali nova žarnica gori.

č) priključitev, izključitev, ohladitev, nastanitev, priključitev, obremenitev, osvetlitve
d) 1. izključiš dovod električne energije; 2. čakaš, da se bučka ohladi; 3. odvijš žarnico iz okova; 4. nastaviš novo žarnico v okov in jo priviješ; 5. priključiš žarnico na energijo, preveriš, kolikšna je obremenitev napetosti in ali je prostor osvetljen.

mati, hči, Mati, hčere, hčeri, hčer, mater, hčeri, mati, hčerjo
luč, luči, luči, luč, luči, lučjo

Po smislu, Npr.: Kako mora ravnati z lučjo, da bi varčevala z energijo. – Ker je že dolgo član okoljevarstvenega krožka. – Da, če želimo skrbeti za okolje in porabiti čim manj električne energije.

luč, luči, luči, luč, (o) luči, (z) lučjo

Po smislu.

nit, niti, niti, nit, niti, nitjo

noč, noči, noči, noč, noči, nočjo

nit, niti, niti, nit, nit, nitjo

noč, noči, noči, noč, noči, nočjo

lučl, luči, luči, lučl, lučl, lučl

Po smislu, Npr.: Vsaka slaba stvar se enkrat konča.

Pred trgovino s svetili stojita Mirjam in Nives. Mirjam si ogleduje reklamni plakat s svetili, Nives pa to ne zanima. Obrne se proti Nives: »Bova ustopil?« Prime Nives za roko in že sta pri polici z žarnicami. »Prosim,« ogovori Mirjam prodajalec. »Tisto žarnico,« pokaže z roko. »A tole?« »Ne, navadno, z navojem E 27.« Prodajalec se ustavi ob Nives in s police vzame žarnico. Ko opraviha nakup, Mirjam z Nives odhiti do slaščičarne.

Tončke Kotnik, Vesne Rojc, Jasni Zaletel, Ele Peroci, Mileno Zupančič, Barbaro Cerar, Ele Peroci, Tončke Kuralt

a) filmsko kamero, projektor

b) B

c)

zasluge	tožilnik	množina	1. ž.
(v) kinematografiji	mestnik	ednina	1. ž.
fotografiji	rodilnik	množina	1. ž.
(pri) predstavivi	mestnik	ednina	1. ž.
(s) hitrostjo	orodnik	ednina	2. ž.
gibljivosti	rodilnik	ednina	2. ž.
kamero	tožilnik	ednina	1. ž.
kinodvorano	tožilnik	ednina	1. ž.
družba	imenovalnik	ednina	1. ž.
ripoved	tožilnik	ednina	2. ž.

18. Po smislu.

115

RAZISKOVALNA NALOGA

1. b)

Matic	naravno življenje rib/reke	v tekočih vodah/Soški in Logarski dolinidalec
Neža	vpliv onesnaženosti na živali in rastline/stoječe vode	v jezerih/Blejskem ali Bohinjskem jezeru/v bližini
Skupna odločitev	vpliv onesnaženosti na ribe	v morju/daleč od doma

2. Po smislu.

3. DA: Po smislu, npr.: Matic je povedal, da bi naravno življenje raziskoval v Soški ali Logarski dolini zato, ker so tam reke še čiste in ker bi hkrati spoznaval nove kraje.

4. Npr.:

Neža	RAZLOGI ZA	RAZLOGI PROTI
Reke		morala bi potovati po vsej Sloveniji
Stoječe vode	v njih se kopamo, to bi se najbolj dotaknilo ljudi	
Bližu	ne bi potrebovala toliko časa	
Daleč	enemu potovanju ne bi nasprotovala	nimata veliko časa

Matic	RAZLOGI ZA	RAZLOGI PROTI
Reke	voda je še razmeroma čista	
Stoječe vode	tako bi bolj prispevala k varovanju narave	ponekod smrdijo
Bližu		
Daleč	spoznavala bi nove kraje	

5. a) Po smislu, Npr.: Iskala sta skupno rešitev, saj bosta raziskovala skupaj, zato se morata z rešitvijo strinjati oba.

b) Upoštevala je: da bi potovala/spoznala kak nov kraj; da bi raziskovala tudi živali. Odrkla se je: raziskovanju jezer/samo bližu doma; raziskovanju vpliva onesnaženosti vode na rastline.

c) Upošteval je: da bi raziskovala vpliv onesnaženosti; da bi raziskovala v stojecih vodah.

Odrkel se je: raziskovanju naravnega življenja rib; raziskovanju v tekočih vodah.

Neža: ne nasprotujem, bova, ali ne misliš tudi ti tako; Matic: imaš res prav, meni se zdi, bova, bova, ali bi; Neža: Seveda, Kaj ko bi.

7. Po smislu.

8. NE, DA, NE, DA, DA, NE, NE, DA

9. A, D, E

10.-14. Po smislu.

Raziskujeva. Bi raziskovala? Raziskujiva!

1. a) preverim, vzamem, natočim, napolnim, zajamem, pripravim, Napolnim, postavim, počakam, ogledam, pokaže

b) opis dogajanja.

2. preveri, natoči, napolni, zajemi, nalij, Postavi, Počakaj, opazuj

3. a) bi ugotovil/-a, bi moral/-a, bi natočil/-a, bi napolnil/-a, bi zajel/-a, bi pripravil/-a, Napolnil/-a bi, postavil/-a, Počakal/-a bi, bi ogledal/-a, bi pokazale

b) B, bi ugotovil/-a; A, bi dobil/-a; B, bi napolnil/-a; B, bi preli/-a; C, bi pokazala.

a) stisni, zlij, dodaj, sladkaj, pazi, vsuj, popij

b) v veelelnem naklonu.

5. Če bi imeli sestavine in pripomočke, bi stisnil/Stisnili bi sok iz dveh limon. Zlij bi ga v kozarec. Dodal bi vode. Nato bi limonado sladkali, a bi pazili: ne bi vsuj preveč sladkorja. Popil bi jo ohlajeno.

pogojnem naklonu, množini

6. a) Foišče naj dva kozarca, v enega nalije deževnico in v drugega vodovodno vodo.

Postavi naj ju na sonce. – Izhlapela bo. – Ker bo v kozarcu ostala bela obloga. –

Sprejela bi mineralne snovi in postala trda voda.

b)

pov. n.	bo izhlapela, boš ugotovil, je, bo ostala, je, vsebuje, ne najdemo
vel. n.	poišči, nalij, postavi
pog. n.	bi tekla, bi sprejela, bi postala

7. A, A, A, C, B

8. postrezi, Vzemi, Ujemite, snemi, počesite, verjem, hodi

9. Po smislu.

Voda pri nas in po svetu

1.

a) B

b) stalno jezero – Bohinjsko jezero, Blejsko jezero; akumulacijsko jezero – Ptujsko jezero; presihajoče jezer – Cerkljsko jezero

c) A

2. jezero, jezera, jezeru, jezero, jezerom
Mrtvo morje, Mrtvega morja, Mrtvem morju, Mrtvo morje, Mrtvem morju, Mrtvim morjem

3.

a) Na Mrtvo morje /K Mrtvem morju. – Mogoče se bo lahko kopala ali lebdela na vodi in listala strip. – Oceani. – B – A – Po smislu. – Po smislu.

b)

	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	morje	morji	morja
rodilnik	morja	morij	morij
dajalnik	morju	morjema	morjem
tožilnik	morje	morji	morja
mestnik	(o) morju	(o) morjih	(o) morjih
orodnik	(z) morjem	(z) morjema	(z) morji

c) pramorja, izhlapevanja, življenja, plavanje, telo, blato, dna, tleh, stanovanj
č)

jezero	telo, blato, dno
morje	pramorje, izhlapevanje, življenje, plavanje, stanovanje

4.

žita, zalivanju, žita; Po smislu, npr.: Ne, besedilo govori o tem, kako dekleta iz plemena Moba skrbijo za vas prinašajoč vas oskrbujejo z vodo.

razmišljanje, zbiranju; po smislu, npr.: Ker tam, kjer živi plemo Moba, zelo redko dežuje.

vremenu, plemena; po smislu, npr.: Ne, saj se tam vreme ne spreminja tako pogosto.

dekleta, plemena, kolesom; koles, kolesi, bremen, kolesa; A

a) kólo, kólo, koló, koló, koló

b) kolom, kol, kolesih, kolesa, kolesom, kola

c) Po smislu, npr.:

KOLO je vrsta plesa, pri katerem se plesalci primeno za rokelokoli ramen in sklenejo krog.

KOLO je vozilo, s katerim se vozimolokrogla napravapredmet, ki se vrti in tako npr. omogoča vožnjo ali mletje v mlinu.

6. Po smislu (dovoli je navesti le po eno razliko v zunanosti in notranosti), npr.:

zunanost: Afriške hiše so zgrajene iz rdečega blata in imajo leseno ogrodje./Namesto oken imajo večasih le kako lino, vrata pa nadomešča kar odprtina v steni./Prekrite so s slamo oz. listjem./So enonadstropne. – Pri nas so hiše po navadi zgrajene iz opeke ali betona, imajo zasteklena okna in vhodna vrata./Streha je najpogosteje opečnata./Hiše so prtilične, enonadstropne ali večnadstropne; notranost: V prtiličju afriške hiše sta veža in kuhinja, na terasi prvega nadstropja pa ena sama sobalповsod je polno kavčevitla so iz rdeče prsti in saj; – Pri nas ima hiša po navadi več sobtudi kopalnico in straniščelnamesto kavčev uporabljamo omare, police in obešalniketla so iz najrazličnejših materialov in različnih barv.

blata	ed.	rod.
ogrodje	ed.	im.
oken	mn.	rod.
vat	mn.	rod.
tal	mn.	rod.
(v) prtiličju	ed.	mest.
nadstropja	ed.	rod.
orodje	ed.	tož.

b) vrat/vrata, tal/tla

c) Vrata, vrat, vratom, vrata, vratih, vrati

Tla, tal, tlom, tla, tleh, tlemi

Kozjanskega, Goriškega, Kočevskega, Tolminskega

Dovškega, Pragerskega, Visokega, Spodnjega Trinjskega

7. 11.

PISAVE

Razvoj pisav

- podobopis, ideogram, pismenkahieroglifi, hieroglifipismenka, črkopis
 - Piščev jezik je treba znati, če želim brati pismenke, hieroglife ali črkopis. – Za hieroglife ali »svete verzke«. — Za cirilico. – Za črkopis. – Za podobopis ali piktogram (ali ideogram). – Za kitajske pismenke.
- Za kitajske pismenke, črkopisicirilica, črkopisirune

3. Po smislu, npr.

Prednosti	Slabosti
Ima malo znakov, ki se jih hitro naučiš. Pisanje ni zamudno. V njem ena črka (po navadi) zaznamuje en glas, tako da znaš besedo izgovoriti/prebrati. To pisavo uporabljajo skoraj po vsem svetu, zato se ni težko naučiti bratipisati v drugih jezikih.	Če ne poznaš jezika, ničesar ne razumeš. Tudi črkopisov je več – če poznaš slovensko pisavo, se hitro naučiš npr. nemške, ne pa tudi ruske cirilice ali arabske pisave.

Po smislu.

Npr.: Prepovedano zavijanje. – Ne vstopajte s sladledom.

Po smislu, npr.: Piktogram uporabljamo npr. v prometu (prometni znaki), na zemljevidih (označene so npr. jame, cerkve, veči in manjši kraji), na računalniškem namizju; pri pošiljanju sms-sporočil (npr. pomežik).

Npr.: risbe ljudi, živali predmetov (iz življenja); podobopisi (ali piktogrami); v 3. tisočletju pred našim štetjem (ni bilo treba poznati jezika), pojmov ni mogoče narisati; (izmisliji) ideogram, simbole za pojme.

Npr.: pisava (znanje težko zapomni, predstavi drugim); podobopis (risbe ljudi, živali in stvari); 3. tisočletje pr. n. št.); ideogram, simbol za pojme; pismenka (čez nekaj stoletij, na Kitajskem, kombinacija podobopisa, ideogramov in znamenj za glasove), hieroglifi (sočasno, v Egiptu, pisanje s podobami), črkopis (črke zaznamujejo glasove, pred 3600 leti v Siriji in Palestini; cirilica, grška pisava, arabske pisave), pri nas uporabljamo latinico

Npr.:

a) Iznajdba pisave, ker si je bilo znanje težko zapomniti.

b) V 3. tisočletju pr. n. št. (so iznašji) podobopis (risbe ljudi, živali in stvari), za pojme (so si izmisliji) ideogram.

c) Čez nekaj stoletij/Kasneje so Kitajci iznašli pismenke (kombinacija podobopisa, ideogramov in znamenj za glasove).

č) Sočasno so Egiptčani razvili pisanje s podobami – hieroglifi.

d) Pred 3600 leti so v Siriji in Palestini iznašli črkopis (en glas – ena črka). Pri nas uporabljamo latinico.

Po smislu.

a) C

b) Po smislu, Npr.: V stari Grčiji, beseda in glasba neločljivo povezani, izraz »mousike«, označeval celotno umetnost »muz«/pesništvo, petje, instrumentalno glasbo, ples in filozofijo; glasba vedno spremljala pesem, razvili veliko načinov igranja, harmonije, razširjenost med ljudmi.

Po smislu, Npr.:

a) Vikingske rune/Rune

b) Vikingi: (proti koncu) drugega stoletja (našega štetja); črkovno pisavo – rune; Sprva, 24 run; Okoli leta 800, še 16 run; le malo zapisov, ohranilo samo nekaj run; na spomenikih mrtvih; opustili v 11. stoletju, pokristjanjena

c) Vikingi – drugo stoletje – črkovna pisava/rune; sprva 24 run – po letu 800 le še 16 run; ohranjenih le malo run – malo zapisov; odkrili so jih na spomenikih mrtvih; opustili v 11. stoletju – pokristjanjenje

č) Podrobna obnova. Vikingi so v drugem stoletju našega štetja razvili črkovno pisavo – rune. Sprva so poznali 24 run. Po letu 800 pa so uporabljali le še 16 run. Ker so Vikingi pustili malo zapisov, se je do danes ohranilo le nekaj run. Odkrili so jih na spomenikih mrtvih. Rune so opustili v 11. stoletju, ko so bili pokristjanjeni. Strojna obnova: Vikingi so v drugem stoletju razvili črkovno pisavo rune. Sprva so jih uporabljali 24, kasneje le 16. Ohranilo se je le nekaj run na spomenikih mrtvih. Rune so opustili v 11. stoletju.

12. Po smislu, npr.: Faraon – Za Egiptčane je bil faraon namestnik boga. V lasti je imel zemljo in podzemna bogastva. Imel je vso oblast. Po smrti so njegovo telo

- mumificirali. Tako naj bi se pridružil bogovom. V starem in srednjem kraljestvu so faraoni gradili piramide, grobnice iz kama. Omogočile naj bi jim lažji odhod v nebesa.
13. a) Po smislu, npr.: večeraj, tekma, ženski ekipi, Miren, Šempeter, Mirenke pod prvakinej/»dobrek«, prvi polčas brez zadetkov, takoj na začetku drugega polčasa gol domačink, nato še dva; Šempetke/Šempetčanke zmanjšale prednost; končni izid 4 : Navijači zadovoljni in športni. Brez kartonov.
 1. c) Npr.: Nogometna tekma med Mirenkami in Šempetkami/Šempetčankami – Poročal je (športni) novinar lokalnega/šolskega radia, poročilo pa je bilo namenjeno prebivalcem Mirna in Šempetra/lučencem obeh osnovnih šol. – Da bi jih seznanili s potekom tekme.
 - č) Včeraj, 23. 5. – Ženski ekipi osnovnih šol Miren in Šempeter. – Zmagovalke so igrale napadalno, nato se je igra umirila. Poraženke se niso vdalejšo igrale iz protina-padov. – Z izidom 4 : 1 za domačinke. – Ker sodnik ni pokazal nobenega kartona.
 - d) Npr.: 23. 5. sta se na nogometnem igrišču pod Krasom pomerili ženski ekipi OŠ Miren in Šempeter. V prvem polčasu sta bili ekipi enakovredni/Prvi polčas je minil brez zadetkov, v drugem polčasu pa so domačinke zadele 4-krat in gostje 1-krat. Končni izid je bil tako 4 : 1 za Mirenke. Tekma je bila športna, saj sodnik ni pokazal niti enega kartona.
 14. Npr.: Latnica in arabska pisava sta črkopisa, vendar se med seboj močno razlikujeta. Kljub vsemu najdemo med njima skupni vir prav v zgodnjem razvoju pisanja. Arabski črkopis je poznal črke za soglasnike, za samoglasnike pa ne. Bralci naj bi jih sproti dodajali soglasnikom. Pozneje so tem dodajali znamenja. Ta so napisali pod ali nad izbrani soglasnik. Ta pisava se je močno razširila po tem, ko je bil napisan Koran. To je sveta knjiga islama.
 15. Po smislu.
 16. Po smislu.
 17. 3, 1, 5, 6, 4, 7, 2

Matjaževo odkritje

1. Npr.:
 - a) Matjaž, zvitka, zaboj, vrča
 - b) Matjaž je v zaboji ob vrčih našel zvitka.
 - c) Matjaž, prijatelj, zvitek, pismenke
 - č) Matjaž in prijatelji si ogledujejo zvitek s pismenkami.
2. a) Matjaž je najdbo pokazal prijateljem. – b) Strokovnjak je vzel zvitek prijateljem.
3. Arheologi se ukvarjajo z izkopavanjem starih predmetov. – Previdno odstranjujejo plasti zemlje, – Boriijo se, da bi se najdba poškodovala. – Najhjaičše dobro zavarujejo pred nepridipravi. – Nato nahajališče izrišejo na papir. B
4. Po smislu.

Osebna izkaznica knjig in revij

1. a) 3, 3, 3, 3, 3, 3
b) pisar – tiskar/stavec, iluminator – ilustrator, zdravilec – lekarnar
2. Pisec besedila izbete temo pisanja. – Za svoje delo prijavi okvirni načrt. – Daj čas zbilja potrebno gradivo. – Razmisli o glavnih naslovih. – Loti se pisanja. B je napisal. Pripoveduje, imajle dobila, ni bilo/niso imeli/niso poznali, je, naredila/zdelala, Naredila/zdelala, je
3. so pisali, so povezali, so hranili, so vadili, so znali pisati
4. a) Po smislu, npr.: V knjižnici/izposojanje knjig
5. b) bi si izposodil, Brskal je, zagleda, Prelista, Opazi, je pisalo, ravnaj, vrni, beri, se je nasmehnil, je zapustil

6. C, A, C
7. ljudje, Sumerci, Pisanje, Egipčani, Rimljani, Ladje, nadomestek, To, srednji vek, Kitajci, Čaj Lun, muslimani
6, 3, 1, 2, 4, 5
2, 3, 1
8. Kulturno društvo – Marijeta Januš – Matija Marušič
9. Gutenberg, /, /, besedilo, Glas o izumu, tiskarski stroji, tiskarji
a) Iz 2. in 3. Iz njo je stisnil papir na privzdignjene črke. Te je prej namazal s tiskarskim črnilom.
- b) DA. Po smislu, npr.: To izvemo iz oblike glagolal/iz povedka.
10. C, C
11. Ljudje berejo knjige. Med branjem obračajo liste. Takrat se ti obrabijo. Da se knjige ne bi obrabile/da se to ne bi zgodilo, so izdelali trše platnice. – Pravičar piše pravilice. V njih piše o izmišljenih dogodkih. Ti pritegnejo bralca. – Časnikar zbira podatke.
12. Z magnetofonom in s fotoaparatom preži na zanimivosti. Doma nato napiše poročilo ali reportažo.
13. o zabavi (posebne vrste/Rola se tudi brez alkohola), Skuštrancem, pričesko, kozarce, ogrlice, z zabavnim glasbenim programom
14. oddajo, besedilo, z režiserjem, o poteku, z gosti, po zanimivostih, poslušalce, jim S čim so športniki z Loma zamenjali športne pripomočke? – Koga je v petek zvečer gostil gasilski dom v Logu? – Komu so se tokrat prvič predstavili? – Česa fanje niso imeli? – Komu so zaigrali poskočnice? – Kaj so zaigrali obiskovalcem? – Ob čem so poslušalci navdušeno zaplesali?
15. Obiskovalcem veselice, poskočnice
a) A, C
16. a) govorjeno; po smislu, npr.: V besedilu so uporabljeni sami kratki stavki. Pišemo po navadi bolj zapleteno. – Darjina prijateljica; po smislu, npr.: To vidimo že iz prvega stavka, saj pove, da je ona povabila – ne pa povabil – Darjo na koncert.
17. b) Darjo, jo, Povabilo, Glasbi, O gneči, Zorana Predina, ga, mu
Glasbena skupina se bo udeležila letošnjega festivala. Povabili so jo na željo obiskovalcev. Tel/Njih je njeno igranje prevzelo. Poskali so ji kar 10 minut. Šele po tolikšnem ploskanju so jo ponovno privabili na oder. Zaigrala je še dve skladbi.
Glasbena skupina se bo udeležila letošnjega festivala.

PIŠEMO IN GOVORIMO VLJUDNO

Pismo babici

1. NE, NE, DA, DA, DA, NE
2. Npr.: Draga babica, takoj moram napisati, da sem vesel, ker si mi podarila vstopnici za cirkus. Kot si opazila, najprej nisem bil navdušen nad obiskom v cirkusu. Bila si razočarana. No, to si mi tudi povedala. Bila je navdušena, toda opomnila me je, da sem bil krivičen do tebe. Res je, babi. Ne bi se smel vesti, kot sem se. Zdaj, ko sem doživel predstavo, vem, da si vedela, zakaj si mi podarila vstopnici. Babi, če nas boš prišla obiskat še ta mesec, bi si želel ogledati predstavo s Teboj.
3. V, T, T, V, V
4. Draga babi!, Babcical!, Ljuba babcical!, Babcica, pozdravljena!

5. Po smislu, npr.:

prijatelj iz bližnje vasimesta stric	Živijo!/Marko! Dragi stric!/Stric Milha!	Lepo se imeji!/Kmalu mi piši! Lepo Te pozdravljam!/Pozdrav
znanka s počitnic	Mateja!	vsem Tvojim Lepo te pozdravljam!/Lep pozdrav
sestra	Ljuba sestrica!/Anja!	Pojubčeki/Bodi pridna!

6. 3. A, 2. B, 4. C, 1. Č
-
- Po smislu, npr.: Koper, 3. julij 2004: Živijo, Tine!; Hitro ozdravi!/Kmalu se vidi va!/Lep
-
- pozdrav

8. Npr.

Špelaj!

Pišem ti, ker je novica zelo vroča.

Danes sem ga videla. Njegove oči so me prezele. Fant mojih sanj je. Toda imam težavo. Ne vem, kako naj se mu približam.

Imaš kak nasvet? Tega sem iskala že pri šolski psihologinji, pa mi je rekla, naj počakam in da bo čas pokazal, kako se bo razpletlo. S tem nasvetom nisem zadovoljna, zato te prosim, da mi pomagaš.

Tvoja prijateljica s srčki v očeh. Priscen pozdrav

Jasna

9. Po smislu, Npr.:

Opaťe selo, 29. 11. 2003

Živijo, Matilda!

Zelo sem se razveselila, ko sem dobila tvoje pismo. Kar takoj sem sedla za mizo, da ti odpisem. Opravičujem se ti, ker se ti tako dolgo nisem oglasila. A saj veš, kako je, v šoli imam toliko obveznosti, da mi ostane le malo časa.

Prav zaradi tega bom žal tudi danes bolj kratka. Rada pa bi ti povedala vsaj to, da smo imeli pri nas prejšnjo nedeljo sneg. Snežiti je začelo zjutraj, prenehalo pa pozno zvečer. To je za nas, Primorce, pravo veselje ...

Oprostite, a zdaj moram počasi končati, čaka me domača naloga. Upam, da boš moja pisma kljub temu vesela. Prosim, kmalu mi odgovori. Komaj že čakam tvoje pismo. In ne pozabi, da si moja najboljša prijateljica!

Lepo se imej in lep pozdrav

tvoja prijateljica Patricija

10. A
-
11. A
-
12. Andrej Kokot
-
- Rozmanova 35
-
- 6330 Piran
-
13. Po smislu.

Povejmo in napišimo jasno

1. Po smislu, npr.: Aleša, sošolki, bomboni, Dekleti, Vid, Aleš, Tina in Metka, deklice; Kdo ali kaj? - A
-
2. a) dvema prijateljema, Vstopnice, sinom, napotkov, svaril, alkoholu, cigaretah, tega, mladega človeka
-
3. Po smislu.

Kdaj, kje, kako in zakaj smo vljudni

1. zjutraj, čez dan, zvečer, Takrat, vedno
-
2. Kdaj lahko koga srečamo večkrat? – Kdaj ga navadno glasno pozdravimo? – Kdaj si lahko le prikramamo? – Kdaj se morda le nasmejnemo?
-
3. Po smislu, npr.: čez dan, od jutra, do popoldne, popoldne, zjutraj, ves dan, zvečer, najprej, potem
-
4. a) Po smislu, npr.: Jedilni pribor danes in nekoč/Zgodovina jedilnega pribora/Kako so jedli večasih
-
- c) Kdaj? – Danes; Kdaj? – Vedno.; Kdaj? – V srednjem veku; Kdaj? – Nekoliko kasneje; Kdaj? – Takrat; Kdaj? – Med obedom; Kdaj? – Nato; Do kdaj? – Vse do 18. stoletja; Kdaj? – šele v 19. stoletju; Od kdaj? – Od tedaj
-
- č) Po smislu, npr.: bi mislili, da tudi danes ne uporabljamo nožev; da so v srednjem veku jedli z noži in vilicami, danes pa jemo z rokami.
-
5. Po smislu, npr.: iz enega kraja, v drug kraj; Tam, drugod, v Evropi; po kopnem, do Tista
-
6. Kje naj uporabnik telefona ne moti drugih? – Od kod naj kliče za daljše zasebne pogovore? – Kod/Kje že opažamo nalepke? – Kje telefoniranje ni dovoljeno? – Od kod lahko v sili kličemo v bolnišnico?
-
7. a) Po smislu, npr.: Če je elektronsko pismo zelo pomembno, ga označimo s klicajem, ki pomeni »zelo pomembno«. Če naslovniku sporočamo le kako zanimivost in ne pričakujemo, da nam bo (hitro) odgovoril, pismo označimo s simbolom za majhno pomembnost. Na elektronsko pismo odgovorimo hitro. Najprej preberemo pisma, ki so jih naslovniki označili kot zelo pomembna. Na uradne naslove ne pošiljamo zasebnih ali reklamnih sporočil.
-
- b) Med našimi elektronskimi sporočili – V polje »Zadeva« — nad prejetim sporočilom, spodaj
-
8. umirjeno, prehitro, naravno; Tako, glasno, razločno, prehitro, prepočasi, spoštljivo
-
9. Po smislu, npr.: prehitro, glasno, popolnoma, nerodno, učinkovito, Močno, hreščeče, do solz
-
10. a) Kako razrežemo jabolko? – Kako olupimo mandarino? – Kako prerežemo grenivke? – Kako jih smemo potresti s sladkorjem? – Kako jemo grozdje in jagodičje?
-
- p. d. č.: nikdar; p. d. k.: V restavraciji; p. d. n.: pravilno
-
11. zaradi spoštovanja, zato, zaradi pravil, zaradi neotesanosti
-
12. Po smislu, npr.: izzaradi potrebe, Zaradi njih/pravil, Zaradi zastarelosti/tega; zaradi novosti/sodobnosti
-
13. Da; 1. Zaradi zamudnikov – Zakaj nastanjanje precejšnje volje?; 2. Zaradi zvonjenja telefona – Zakaj so lahko gledalci ob užitek?; 3. zaradi tvojega glasnega prehranjevanja – Zakaj bodo sosedje v kinu izgubili živce?; 4. zaradi pripomb – Zaradi česa se filmsko dogajanje ne bo prav nič spremenilo?
-
14. Po smislu, npr.: nezanimanja/nezainteresiranosti; nečakanosti, nestrpnosti; nerodnosti, smešnih naključij, nepričakovanih zapletov; od strahu, groze, sočutja.
-
- 15.
- Gledalci pogosto ne izključijo prenosnih telefonov.
-
- //

Hoditi na ples ali h karateju?

1. ob, z, okoli, na, Ob, v, v, proti, za, okoli
2. na, za, Z, s, v, z, po, na, po, z
3. glavo, desno roko, levo plesalcevo ramo, levo roko, koleno, desno roko, zunanje strani, levo roko, desno ramo
4. z zamahom, z udarcem, z glasbo; z rokenrolom, s karatejem, z baletom; s polko, z valčkom, s treningom
5. h koreografu, h glasbenici, k mojstru karateja, h karateistu, k plesalki, h gospodični, k športniku, k balerini
6. a) iz avtobusa, z odrta, iz žepa, s čelā, z mize, iz predala, s ceste
b) v, na
7. s, S, z, z, iz, s
8. na, z, po, s, v, iz, na, s; na, na, na, z, Na
9. a) A
b) Kam je najprej splezala Gita? – Kam je nato vstopila? – Od kod je prišla po dobri minuti?
c) Po prislownem določilu kraja.

PO SVETU ŽIVIMO DRUGAČE

Življenje Šerp

1. A; B; A, D, F; G; B; C
2. Po smislu, npr.:
šerpa: je višinski nosač alpinističnih odprav v Himalaji.
Šerpa: je pripadnik majhnega nepalskega naroda.
šerpe, Šerpe
3. B: po smislu, npr.: Ker sta moškega spola, saj rečemo npr. Šerpe so bili (ne pa ble), in ker imata v imenovalniku ednine končnico -a, v rodilniku ednine pa končnico -e-3, 5, 6, 1, 2, 4
Po smislu, npr.: Pri delu s francozom se je Francoz utrudil. – Pohorec se je na mojje odpejal s Pohorcem. – Vsak Gorenjec še ni gorenjec.
4. Po smislu, npr.: Kraj bivanja: v dolini južno od Mount Everesta.
Bivaljšča: različna – iz trsja, s slamo krita, ometana z blatom; ali pločevinasta streha in kamni.
Prehrana: meso jakov, ovc in koz; riž, leča, campo (naši žganci), koruza, ječmen, krompir; zaradi pomanjkanja le dva obroka dnevno.
Dejavnosti: redijo živino; sadijo koruzo, ječmen, riž, krompir; trgovina, nošaštvo.
Otroci: do otrok so prijazni; od malega se učijo za nosače; šole slabo opremljene.
Vera: budizem.
5. Opis življenja ljudi; leksikonih, enciklopedijah, geografskih in potopisnih knjigah; živijo; bivaljšča, prehrano, način oblačenja, dejavnosti, vrednote; njihovi prazniki in navade; politično dogajanje; mladim; šolanje, prostem času, skrbi, šolanja in zaposlitve

Življenje v najbolj razburljivem mestu na svetu

1. Po smislu, npr.: ki so že bili v Riu. – kjer se sončijo in kopajo. – kamor prihajajo pre-možni gostje z vsega sveta. Iv katerem se nenehno vrstijo zabave. – kjer prebivajo najrevnejši prebivalci Ria. – ki so zgrajene ena na drugi. – katere si ne znajo predstavljati življenja.

2. ki – na turiste; kjer – na plaže; kamor – na mesto; kjer – na predele; ki – na hiše; katere – na igro
3. snov, učenec; človek, ptica; igrača, soigralec; sovrážnik, smrt
4. kar, Kdor, Česar, komur, Kogar, čimer, Kamor, Koder, Kolikšen
5. Po smislu, npr.: Dežnik je (tisto), s čimer se zavaruje pred dežjem. – Kamp/labor je (prostor), kjer taborimo. – Zvonec je (tisto), kar zvoní. – Dvigovalec uteži/Težki atlet je, kdor dviguje uteži. – Fotoparat je (tisto), s čimer fotografiramo. – Avto je (tisto), kar vozi po cesti. – Ladja je (tisto), kar pluje po morju/vodi. – Telefon je (tisto), s čimer telefoniramo.
kako – kakor, kam – kamor, kdaj – kadar, kje – kjer, čigav – čigar, kakšen – kakršen, koliko – kolikor
7. Po smislu.
8. a) Kdor, kjer, Kadar, Kogar, Kolikor, kar, kar, kolikor
b) Po smislu, npr.: Če misliš le nase/se posmehuješ drugim, ostaneš sam. – Kjer se nič ne dogaja, si ljudje kaj izmislijo. – Kadar se ti zgodi kaj lepega, bi to rad vsem povedal.
9. kar, Kogar, Kdor, Kolikor, Česar, Kadar, Kjer, kamor, kadar, kakor
10. Po smislu.
11. ki, ki, kateri, katerimi, ki, ki, katerem
12. A, A, A, A
13. Po smislu, npr.: življenju ribičev.
katerimi, ki, katerih, ki, katerem, katerimi, katerim, ki
~~iz-katerih, s-katerem, o-kateri, s-katerem, ob-kateremu, h-katerem~~
evropskih priseljencev/špancev in Portugalcev, belcev, belcev, čimcev; belcev, belcev, Indijancev; rumenkožec, belcev, činci; rdečkožcem
- 16.
17. O New Yorku. Po smislu, npr.: po Manhattanu, Centralnem parku
Francozi, Italijani, Nemci, Španci, Rusi; Kitajci, Azijci; evropide, alpidi, mediteranide; etiopide, sudanide
- 18.

1 čimec	African, Sudanec, Kenijec
2 belec	Austrijec, Korošec, Slovak, Šved
3 rumenkožec	Kitajec, Indijec, Vietnamec
4 avstrajld	Australec, Novozelanec

Po je-ze-ru bliz' Tri-gla-va

1. Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. – Laž ima kratke noge. – Vrana vrani ne izkljuje oči. – Osel gre samo enkrat na led.
2. a) beseda, čestā, lestej, merit', mesto, nevestā, povedati, sendā, sreča, vedeti, zadetek, ženska
megla, pes, steza, ves
megal, metā, teped, vera, veza, žena, prenesen, sejen, vedem se, ženem
recept, pečen, poročen, pošten, preveč, zelen, jdec
kolo, poroka, Ortož, noč, Postojna, Polhije, položeh (položeh)
klopoteč, lovni, okrā, otdk, potok, prosti, šortā, tovni, ponosen
cofat, pogod, pohod, ponoš, govā, globok, gotov
A, C, B, A, B, B
3. a) letni čas – drevo; b) žival – hodi kot raca, pri hoji se pozibava; c) stvari dajati na nekaj (pogovorno: veliko govoriti, izmišljati si) – zlagala se je/ni povedala resnice; po smislu, npr.: Kadar je jesen, začne jesen izgubljati liste. – Raca, kot da bi bil raca. – Nalagala me je, da je ves dan nalagala seno.
- 4.

5.	Beseda	Črke za samoglasnike	Črke za soglasnike
	lučka	u, a	l, č, k
	svetloba	e, o, a	s, v, t, l, b
	podzemlje	o, e, e	p, d, z, m, l, j
	izvedeti	i, e, e, i	z, v, d, t
	sončen	o, e	s, n, č, n

6. a) Po smislu, npr.: boriti se z mlinci na veter – delati nekaj, kar je vnaprej obsojeno na neuspeh/prizadevati si za nekaj, kar ne more uspeti; iti s trebuhom za kruhom – oditi (po svetu) /skat deložasluzček; opletati z jezikom – jezikat/nepremišljeno govoriti; igrati se z ognjem – (po nepotrebnem) izzivati/podajati se v nevarnost; zajemati z veliko žlico – privoščiti si veliko nečesa/biti velikopotezno/biti zadovoljen z majhnim
b) Npr.: Ti predlogi imajo samo soglasnik. Ker soglasnike vedno izgovarjamo skupaj s samoglasnikom, jih moramo zato povezati z naslednjo besedo.

PO PESKU, MORJU IN SOLI

Pravljica v pesku

- Po smislu.
- Po smislu, npr.: *Deskanje v puščavil/po pesku/S poti po Južni Ameriki bi tako bralec takoj vedel, o čem bo v besedilu govoril/bi pritegnil več fantov, saj je zanje deskanje bolj privlačno, kot so pravljice./bi bralce opozoril, da pisec govori o resničnem dogodku.*
~~Pravljica~~ – deskanja; ~~veliki jezera~~ – pečeno sipino; ~~se~~ – desko; ~~zahod~~ – zahod; ~~senčati~~ – sončni
- Po smislu, npr.: *potovanje v perujsko puščavo, izposoja deske in voska, prvi poskus, najšija sipina in spust, priporočilo deskarjem.*
- nerazumljiva
- DA, NE, NE, DA, NE
- a) sebi/prvi osebi – drznem mladeniču/nekem drugem/treji osebi
b) Po smislu, npr.:

	Besedilo naslovi:	1. besedilo	2. besedilo
	Kdo je tvorec besedila?	Skrb za mamol/ Akrobacija na kolesu	Nestreča mladega voznika /Predrznost na cesti
	Kie bi besedilo lahko prebrali/slišali?	Primož.	O. C.
	Kdaj se je dogodek pripetil?	V šolskem zvezku/ glasilu/po šolskem radiu	V dnevnem časopisju. /Pri poročilih po radiu/televiziji.
	Kakšno je bilo vreme?	Nekega večera ob osmih.	6. 2. 2004 zvečer.
	Kaj se je zgodilo?	Zunaj je bila gosta megla.	Zunaj je bila gosta megla.
	Kaj se je zgodilo najprej?	Mame še ni bil domov in Primož jo je šel /skat s kolesom.	Mlad voznik je zapeljal v jarek.
	Povzemi najzanimivejši del dogajanja.	Primoža je zaskrbelo, da se je mami pripetila nezgoda.	Mladenič je v megli prehitaval strmjeno kolono vozil in zapeljal v jarek.
	Kaj se je zgodilo na koncu?	Iz otrplosti ga je zdramil mamin glas.	Šele naslednjega dne so gasilci poškodovano vozilo dvignili iz jarka./Policisti so voznika prijavili sodniku za prekrške.

c) A, Č

Oče in hči preplavala 40 kilometrov treh morij

- (Poslušanje.)
7, 8, 1, 2, 3, 4, 5, 6
- Npr.: 2. dogodek: *Plavala sta proti Sloveniji.* – 3. dogodek: *V Koprju sta počivala.* – 4. dogodek: *Malica sta.* – 5. dogodek: *Veter je razburkal morje.* – 6. dogodek: *Z naporom sta priplavala do tržaškega pomola.* – 7. dogodek: *Vrnila sta se v Koper.* – 8. dogodek: *Pozdravila ju je množica.*
- Npr.: 1. *Plavati sta začela na Hrvaškem in plavala proti Sloveniji.* – 2. *Medtem ko sta v Koprju počivala, sta malicala.* – 3. *Ker je veter razburkal morje, sta z naporom priplavala do tržaškega pomola./Veter je razburkal morje, zato sta z naporom priplavala do tržaškega pomola.* – 4. *Ko sta se vrnila v Koper, ju je pozdravila množica./Potem ko sta se vrnila v Koper, ju je pozdravila množica./Vrnila sta se v Koper in pozdravila ju je množica.*
D, D, E, D, E, D, E

Zgodilo se je prej, hkrati, potem

- Ker in, Medtem ko, zato, Ko
- a) pri-, od-, za-, pre-
b) 5, 1, 4, 3
- c) Po smislu, npr.: *Pri petih letih se je naučila plavati.* – Končno se je rešila iz težav.
Npr.:
pripeljati, zapeljati, odpeljati, prepeljati, speljati
napisati, zapisati, pripisati, prepisati, spisati, dopisati, podpisati, odpisati
- Po smislu.
Npr.: *Pišem nalogo in poslušam glasbo./Medtem ko pišem nalogo, poslušam glasbo.*
– *Jure plava in smuča od leta 2000.* – *Metka je vstopila v kuhinjo in pozdravila.*
Medtem ko je Metka vstopila v kuhinjo, je pozdravila. – *Prebiram besedilo in si delam zapiske./Medtem ko prebiram besedilo, si delam zapiske.*
A, B, B
Ko si v kad natočim vodo, zlezem v vodo. – Ko se nekaj časa namakam, se z gobico umijem. – Ko se naveličam kopanja, zlezem iz kadi. – Ko se najprej osušim, se oblečem. – Ko si posušim lase, končno pridem iz kopalnice.
Npr.: *V kad si natočim vodo in zlezem vanjo. Nekaj časa se namakam, potem se z gobico umijem. Ko se naveličam kopanja, zlezem iz kadi. Najprej se osušim, potem pa se oblečem. Posušim si še lase in končno pridem iz kopalnice.*
Po smislu, npr.: *O pripravah na izlet./O tem, kako se je zjutraj odpravljala na izlet/od doma.*
Dragi dnevniki!
Danes sem bila na izletu. Zjutraj sem morala zgodaj vstati in se pripraviti na odhod. Najprej sem se umila in oblekla. Ko sem prišla iz kopalnice, sejm se napotila v kuhinjo. Pripravila sem si ovsene kosmiče in umila jabolko. Medtem ko sem zajtrkovala, sem razmišljala o malici. A tako dobrih sendvičev kot mama ne znam pripraviti! Ko sem to ugotovila, sejm jo prosila za pomoč. Medtem ko mi je pripravljala malico, mi je dejala zadnja navodila. Pazi na svoje stvari in smeti ne puščaj naokoli. Ne pogovarjaj se, mgdtem ko hodiš po gozdni poti ... Zdaj sem že preveč zaspana. Več ti zaupam, k@se zbudim.

Napišimo pripoved

- Npr.: *Ali ste že spali v postelji iz soli?* Z vojaške parade v hotel sredi solnih planjav Po smislu, npr.:
- a) Uvod:
 - *Letošnjo pomlad smo se s prijatelji odpravili v Bolivijo. Tokrat bom predstavil pot v slani hotel. Ob tem dogodku sem spoznal, da je lahko hotel, ki se nam na prvi pogled zdi zelo nenavaden, prav tako udoben kot običajen hotel – pa veliko bolj zanimiv.*
 - *Med potepom po Boliviji sem neko noč prespal tudi v slanjem hotelu. Ob tem sem se spomnil dveh pravljič iz svojega otroštva – Janka in Metke ter hišice iz sladkarij in Snežne kraljice z njem in ledenim dvorom. In kako sem »zašel« v nenavadni hotel?*
- b) Zaključek
 - *Še dobro, da sem že po naravi nekoliko nagnjen k pustolovščinam in da si ob prvem pogledu na slani hotel nisem premislil ter odšel naprej. Prikrajšan bi bil za posebno doživetje.*
 - *Ugotovil sem, da je vredno poskusiti še tako nenavadne stvari. In vsem, ki vas bo pot zanesla v Bolivijo, priporočam, da obiščete solno puščavo in njen hotel.*
 - *Prepričan sem, da sem bom zaradi prijetne izkušnje iz slanege hotela na svojih prihodnjih potovanjih lažje odločil za to, da kako noč prespim v nenavadnem prenočišču.*
- Po smislu.
- priprave 1. zadnji večer pred odhodom, 2. noč pred odhodom, 3. jutranje zbiranje, 4. vožnja z avtobusom, 5. naloge – delo

OPROSTI, OPROSTITUTE

Opravičilo

- (Poslušanje.)
- DA, NE, NE, DA, DA, NE
- Po smislu, npr.: *ni videla Nika – ker je zamudil k pouku – zanišljenost - (daljši/inepričakovano dolg) obisk pri zobozdravniku*
- B
- Po čem se razlikujeta?

Po čem se razlikujeta?	1. pogovor	2. pogovor
Nagovor	<i>Ej, Tina, živijo!</i>	<i>Dober dan, gospod učitelj.</i>
	<i>(Joj, živijo, Niko!)</i>	<i>(Dober dan, Jaka.)</i>
Vikanje/tikanje	<i>Tikanje</i>	<i>Vikanje</i>
Kako se pogovor konča?	<i>Živjo, se vidva jutri.</i>	<i>Hvala.</i>

- Po smislu, Npr.: *Ker sta se tako Tina kot Jaka vljudno opravičila in povedala, zakaj sta naredila napako.*
- a) (Poslušanje.)
- b)

	1. pogovor	2. pogovor
Kdo se je opravičil?	<i>Miha.</i>	<i>Prodajalka.</i>
Komu se je opravičil?	<i>Jaki/Jaku.</i>	<i>Stranki/Kupcu.</i>
Zaradi česa se je opravičil?	<i>Ker mu je stopil na nogo.</i>	<i>Ker mu je vrnila napačen znesek denarja.</i>

- c) *Miha, na nogo si mi stopili – Oh, te boli? – Oprosti, Jaka. – Hmm, preštéljmo še enkrat. – No, sem se pač zmotila.*
- Č) *NE: po smislu, npr.: Miha in prodajalka sta sicer izrekla opravičilo, vendar sta za napako obtoževala druge. Nendar nihče ni priznal, zakaj je naredil napako.*
- d) 1. pogovor: *Neprijazno ga je opozoril, naj drugič gleda, kod hodi.*
2. pogovor: *Povedal je, da v tej trgovini ne bo več kupoval.*
- Npr.: *Joj, gospod učitelj, oprostite, prosim.*
- Neuradno: po smislu, npr.: *Pogovor je neuraden, ker z učiteljem ne govorim v šolska njegovem delovnem mestu.*

Draga Ana! Spoštovani gospod Pirči!

1. a) *Draga Ana!*
Po smislu, Npr.: *Iz nagovora (iz tega, da Eva Ano pokliče po imenu in jo nagovori z draga) izvem, da se Ana in Eva dobro poznata in da sta prijateljici.*
b) *JE*
Po smislu, Npr.: *Tikanje je ustrezno, saj gre za neuradno opravičilo, Eva in Ana pa sta obe še deklici in dobri prijateljici.*
G, Z, Z, G
U, P, P, U, U, P, U
Po smislu.
2. a) v šenčurju 14. 5. 2003; Niku Merkurju, razredniku 7. a; (s) spoštovani gospod razrednik Niko Merkurj; Sari Krpan; izostanek od pouka od 20. 5. do 27. 5.; (nastopila) na plesnem turnirju v Londonu
3. b) Po smislu, npr.: *je napisal uradno opravičilo kot predstavnik kluba, v katerem Sara pleše. – se na opravičilo, tudi če ga natipkamo/napišemo z računalnikom, vedno podpisemo lastnoročno.*
4. a) je napisal isti tvorec.
5. b) kraj in datum pisanja, nagovor, pozdrav, podpis
6. c) *A*
N, U, U, N
7. Po smislu, npr.:
a) *Draga/Ljuba teta Magda!/Teta Magda! Moja ljuba teta!*
b) *Andrej, živijo!/Andreji!*
c) *Spoštovana gospa Merliaki! Gospa Merliaki!*
8. c) *Spoštovani gospod direktor Ivo Kavčiči! Gospod direktor Ivo Kavčiči!*
9. *S spoštovanjem. Lepo pozdravljeni.*
10. 6, 9, 1, 5, 3, 8, 7, 2, 4
11. Manjkajo: *kraj in datum, naslovnikov naslov, ime besedilne vrste (opravičilo), navedba razloga za zamudo, (vljudnostna fraza in) pozdrav, navedba delovnega mesta.*

Po smislu, npr.:

Servis Vida
 Ul. umetnikov 3
 4000 Kranj
 Andrej Krivec
 Petkova 17
 4000 Kranj

Kranj, 15. maj 2004

OPRAVIČILO

Spoštovani,

opravičujemo se, ker še nisimo popravili Vašega fotoaparata. Do zamude je prišlo, ker smo pri pregledu ugotovili, da je treba zamenjati zaslonko. Tega na našem servisu žal ne moremo narediti in Vam Vašega fotoaparata zato ne moremo vrniti 17. maja, kot smo Vam obljubili. Fotoaparat smo poslali v tovarno.

Ko nam bodo iz tovarne fotoaparat vrnili, Vam ga bomo prinesli na dom. Upamo, da boste kljub zapletu ostali naša zvesta stranka.

Lepo Vas pozdravljamo.


 Vida Lahor,
 vodja Servisa Vida

12. a) 1. opravičilo 2. opravičilo
ustno pisno
neuradno uradno
nista navedena sta navedena
ni naveden je naveden
ni naveden je naveden
tika vika
je naveden je naveden
b) B

Kaj je vzrok? Kaj je posledica?

1. a) Po smislu, npr.: *Ker smo predolgo malicali – ker smo čakali na rezervne dele – Ker nisem imel denarja – ker sem predolgo spal – ker sem zbolel. – Ker sem bil premalo pozoren*
b) vzrok dejanja.
2. Po smislu, npr.: *zato ti bom posodila svoje najljubše krilo – zato potrebujem pomoč - - zato se je mama z roditejskega sestanka vrnila jezna – zato se moram učiti – zato mi ne bo zmanjkalo časa.*
3. *ker, zato, zato, ker, ker, ker, zato*
4. *prej pozneje*
prej pozneje
3. Po smislu, npr.: *Ker sem po pouku zavil na igrišče, sem prepozno prišel domov. Mama me je čakala s kosilom, zato je bila jezna. Ker sem se opravičil, mi je oprostil-a./Po pouku sem zavil na igrišče, zato sem prepozno prišel domov. Ker me je mama čakala s kosilom, je bila jezna. Opravičil sem se, zato mi je oprostila.*
5. *M, U, M, P, S*
4. povedi: Uredništvo se je gledalcem opravičilo, ker je prišlo do prekinitve programa.
2. povedi: Na TV je prišlo do prekinitve programa, zato so se gledalcem opravičili.

Poslijimo opravičilo

1. *ul. – ulica, jun. – junij, dr. – doktor, med. – medicine*
2. *gospod profesor/profesorica zgodovina*
gospa doktor/doktorica medicina
gospodična inženir/inženirka psihologija
- 3.

glagol	tega leta	januar
prihodnji čas	pred našim štejetem	februar
samostalnik	srednji vek	ponedeljek
ženski spol	stoletje	nedelja

Npr.: učbenik za slovenščino, slovnica, pravopis; učbenik za zgodovino, enciklopedija, leksikon, zgodovinske knjige; koledar, dnevnik, kronika.

4. Ga. Gdč. G. Dr.
Lena Pajk Mojca Ivanc Tine Bon Tea Krajc
Tepanova ul. 3 Mumova c. 2 C. v bore 6 p. p. 23
3000 Celje 4000 Kranj 2000 Maribor 1000 Ljubljana

5. C: po smislu, npr.: *V nagovoru ni vljudo uporabljati okrajšav, saj je nagovor namenjen naslovniku, ne pa npr. poštarju (zato ne morem uporabiti ogovorov B in Č); in ker je opravičilo uradno (zato je nestrezen nagovor A).*

Vsak izgovor je dober

1. 4 5
2 1
3
2, 1, 4, 3
2. Npr.: *Laž se kmalu odkrije. – Če drug drugemu nismo nič dolžni nič ne prikrivamo, smo lahko dobri prijatelji. – Kdor je zaljubljen, ne ravna premissleno/nacitno. – Šele kadar se ti zgodi kaj slabegalase znajdeš v težavah, se pokaže, kdo je tvoj prijatelj.*
3. Po smislu, npr.: *veliko dela – je bil užaljen – lepo – so mu odvzeli vodilno vlogolse niso zmenili zanj – se je znašel v nepriljetnem položajuv težavah – se je potrudil/premagal je odpor – začel zagnano delati – so ga izločili – je bil važen.*
4. a) je iz kamene dobe. po smislu, npr.: *Pomeni, da je zelo star/zastarel.*
b) sem igral loto; po smislu, npr.: *Pomeni, da je ugibal, kateri odgovori so pravilni.*
5. Po smislu, npr.:
a) *Urška in Špela sta zelo dobri prijateljici, saj Špela Urško povabi na zabavo za rojstni dan.*
b) *Razpoloženje je prijateljsko/Urška komaj čaka na zabavo. Prinesel kitaro, da bomo laže prepevale, Prsrčno vabljena, deklška zabava pri Špeli doma/kraj zabave*
6. 23. junija 2004 ob 18. uridlan in uralčas zabave
2, 3, 1
4, 8, 5, 1, 3, 7, 2, 6
Npr.:

VABILO

Vabim te na rojstni dan

1. Po smislu, npr.:
a) *Urška in Špela sta zelo dobri prijateljici, saj Špela Urško povabi na zabavo za rojstni dan.*
b) *Razpoloženje je prijateljsko/Urška komaj čaka na zabavo. Prinesel kitaro, da bomo laže prepevale, Prsrčno vabljena, deklška zabava pri Špeli doma/kraj zabave*
2. 23. junija 2004 ob 18. uridlan in uralčas zabave
2, 3, 1
4, 8, 5, 1, 3, 7, 2, 6
Npr.:


Draga babica in dedek!	Šentjur, 10. junij 2004
Vabim Vaju, da prideta na koncert naše glasbene šole, ki bo v nedeljo, 18. junija 2003, ob 18. uri v dvorani Glasbene šole Šentjur.	
Pričakujem Vaju,	Vajin vnuk Jure

6. Po smislu, npr.: *nekoga nekam povabimo./nekdo nekoga nekam povabi./nekoga povabimo npr. na praznovanje rojstnega dne, zabavo, nastop, sestanek.*
7. vabilo – besedilo, s katerim koga kam povabimo;
povabljenec – oseba, ki se jo kam povabi;
povabiti – sporočiti komu željo, da pride na prireditvev/zabavo;
vabljev – tak, ki s svojimi lastnostmi zbujajo željo
besedno družino, koren

8. Npr.: pisatelj, pisar, pisun, pisec, pisati, spis, napisati, napis, prepisati, prepis, podpisati, podpis, zapisati, zapis, zapisnik, zapisnikar ... – uraden, uradnik, uradništvo, uradovati, neuraden, preuraden, uradovanje.
9. Po smislu.
10. Npr.: kraj in datum (pisanja): *nagovor/il-a: živijo, Andrej; prijatelj; kam/na kaj; kraj; čas; Te pričakujem; podpisala.*

Vabim Te na slavnostno podelitev priznanj


11. a) Uredništvo Pla. – Marka. – Na prireditelju.
b) v Gallusovi dvorani/Gallusova dvorana Cankarjevega doma
15. junija/15. junij 2004 ob 17. uri
c) uradno, po smislu, npr.: ker Marka vabijo na prireditelju organizatorji prireditelje./ker Marka Darja Butina ne vabi samo v svojem imenu, ampak kot predstavnica Pla.
Naslovnikov naslov, kraj in datum (pisanja), (ime besedilne vrstev/vabilo), nagovor, pozdrav, lastnoročni podpis.
12. Ni podatka o tem, v katero soboto in ob kateri uri bo predstava. (Pa tudi ne o tem, kje natančno v Krškem bo, če to ne bo na C. ob železnici 3.)
Napisala ga je višja medicinska sestra (v zdravstvenem domu Šempeter) Alenka Zeler, namenjeno pa je starešem Matjaža Murna.
Po smislu, npr.: Vabilo je uradno, saj Matjaževim starešem piše Alenka Zeler v imenu zdravstvenega doma.
Po smislu, npr.: Vabilo je natisnjeno na dveh straneh, tako da sta pošiljatelj in naslovnikov naslov na eni strani, vsi drugi deli vabila pa na drugi.
Zobozdravniki, okulisti, šole, nekatere galerije, muzeji ...
Po smislu, npr.: Ker vsak dan vabijo veliko ljudi, tako da bi jim vzelo preveč časa, če bi morali celotno vabilo za vsakega pisati sproti.
Npr.:
- 14.

Osnovna šola Šentvid Prušnikova 98 1000 Ljubljana	Ljubljana, 14. 5. 2004
VABILO	
Spoštovani, Vabimo Vas na <u>3. roditeljski sestanek 7. arazreda</u> , ki bo v <u>učilnici 7. a (na Osnovni šoli Šentvid)</u> dne <u>21. 5. 2004</u> ob <u>16. uri</u> . Morebitno zadržanost sporočite na telefonsko številko 01 15 21 449. Razrednik/razredničarka 	

15.

Naslovnik	U/N	Nagovor	Pozdrav
1 tvoja družina	N	4 Spoštovanil!	5 Taborniški pozdrav
2 profesorica Škofova	U	5 Starešina Mateji!	3 Čao
3 prijateljica	N	1 Dragi domači!	4/2 S spoštovanjem
4 ravnatelj	U	2 Spoštovana gospa Maja Škofi!	1 Priscrncne pozdrave
5 taborniški starešina	U	3. živijo, Marinal!	2/4 Lepo Vas pozdravljam

16. Po smislu, npr.:

Andrej Trobec Kdaminova 24 6000 Koper	Koper, 1. junij 2004
Peter Plewnik, dirigent orkestra Ave Partizanska 5 Ljubljana	
VABILO	
Spoštovani! gospod dirigent Peter Plewnik!	
Vabim Vas, da z orkestrom Ave s svojim koncertom obogatite Poletni festival v Kopru. Ta bo potekal od 5. do 12. julija 2004 v dvorani koprške mestne hiše in na Glavnem tgu. Prosim Vas, da mi sporočite, ali ste na našem festivalu pripravljeni sodelovati, pa tudi, katero prizorišče in kateri datum bi vam in vašemu orkestru najbolj ustrezala. Lepo Vas pozdravljam	
Andrej Trobec, programski direktor Poletnega festivala v Kopru	

Čemu? S katerim namenom?

1. a) da bi zbrali podatke o strupenih in užitnih gobah.
da bi dobili zloženke o gobarskih knjigah.
da bi jim na hitro pokazal najbolj strupeno gobo.
da si bodo izmenjali podatke.
b) NE
2. c) Eden od fantov jo bo narisal, drugi si bo zapisal kaj o povedanem. V razredu se bodo zbrali v skupino (da si bodo izmenjali podatke). Potem bodo predstavili opravljeno delo.
a) Po smislu, npr.: V knjižnici/kako je Matjaž iskal podatke
b) Npr.: Izvedel je, da morajo nekatere knjige vedno ostati v knjižnici in da za vse vrljajo enaka pravila.
3. c) Čemu je Matjaž vstopil v knjižnico? – Čemu bi rad knjigo/Enciklopedijo Slovenije nesel domov? – Čemu bo sedmošolec pobrskal po internetu?
Po smislu, npr.: da bom lahko nastopila na proslavi. – da pri obravnavi nove snovi ne bo imel težav. – da bi se na prvenstvu čim boljje uvrstili. – da bi ob koncu leta ves razred lahko odšel na izlet. – da po poti ne bomo lačni.
Po smislu, npr.: Vabilo je napisala predstavnica/predsednica/tajnica glasbenega/umetniškega krožka/kulturnega društva. – Prebral bi ga lahko v zapisniku
s sestankaporočilu o koncertu.
Vzrok: ker so vabila prispela prepozno; (toda) ker je deževalo; Ker pa so ga dobili zadnji hip;
4. Namen: da bi privabili čim več obiskovalcev; da bi vabila raznesla po vasi; da bi delo dokončala; da bi pomagala pri raznašanju.
KER, ZATO, DA, KER, DA, ZATO, DA, KER, ZATO
5. V kino sem ga povabil, da bi se zabavala.
Prisel sem vam povedat, da hodimo v šolo, da se kaj naučimo.
- 6.

Moja, tvoja, njegova vstopnica

- (Poslušanje.)
 - Z urednico Pila. – S telefonistom Mladinske knjige.
 - NE, DA, DA, NE
- Po smislu, npr.: Ker je dobil z vabilom le dve vstopnici, on pa bi rad povabil tudi očeta. – Da bi mu poslali še eno vstopnico.
- uraden: po smislu, npr.: Pogovor je uraden, saj je Marko poklical v uredništvo Pila in se pogovarjal z urednico na njenem delovnem mestu. Po smislu.
- Npr.: Na čigav rojstni dan naj pride Rok?/Na čigav rojstni dan je povabljen Rok? – V čigavi počitniški hišici bodo praznovali rojstni dan? – Čigava prijatelja je Jan še povabil? – Čigava babi bo na zabavi? – Čigava Ronja bo na zabavi? – Čigava sestra je Ronja? c) A, Č, E
- Po smislu, npr.: Če bi namesto sosedova Ronja napisal njihova, ne bi vedeli, čigava je Ronja, saj sosedov prej še ni omenil. Če pa bi namesto Lukova sestra napisal njegova sestra, bi lahko mislili, da je Ronja Aleševa sestra.
- Vsi radi poslušajo njegove pripovedi. – Sorodnike je povabila na njegov rojstni dan. – Zato je na sestanek prišla njena mama. – S seboj bo pripeljal tudi njuno teto. – Njihova zamisel se ji je zdela zanimiva. – Zato njena ideja ni bila izvirna. – Pogosto si sposodim njegove zvezke.
- drugi: po smislu, npr.: moram najprej povedati, o kom točno govorim, šele nato lahko namesto imena uporabim zaimsek.
- Nasi, Vaše, njegov, vajin, Njuna, Tvoj, tvoja, vajini njena, njenin, Njihovi, njeno
- moje, tvojemu, vajinih, Njenega, vašimi
 - Npr.: O vabilu./Kako napisati vabilo. V vabilih št. 1, (3.) 5, (6).

Lastnik	Svoji. zaim.	Lastnik	Svoji. zaim.	Lastnik	Svoji. zaim.
jaz	moj	midva	najin	mi	naš
ti	tvoj	vidva	vajin	vi	vaš
on	njegov	vidvevedve	vajin	oni	njihov
ona	njen	onadva	njun		

O svojem ali njegovem poljubu?

- Po smislu, npr.: Ker je Jan njegov najboljši prijatelj.
- Mestnik: Rodilnik: Dajalnik: Orodnik: Tožilnik: – Manjka imenovalnik.
- svojega, svoji, s svojo, njegov, njene, svojem, svojih
- V, A, B, I, L, O
- Po smislu.
- Po smislu, npr.:
 - Kdor se z ognam igra, se upeče:
 - Pripoved govori o tem, kako je štefan povzročil požar/zažgal svoj kozolec.
 - Spoznamo, da ima tisti, ki ne upošteva nasvetov, težave/da se tisti, ki izziva, znajde v težavah.
 - Ima drugačno »melodijo«, uporablja drugačne besede, drugače izgovarja besede, ima druge glasove ...
 - Kadar deli močnejši, ni težko uganiti, koliko dobi šibkejši:
 - O tem, kako so se otroci zabavali/hladili poleti./O otroški igri na reki Vipavi.

- Spoznamo, da tam, kjer odloča le moč, šibkejši vedno izgubi.
- Ima drugačno »melodijo«, uporablja drugačne besede, drugače izgovarja besede, ima druge glasove ...

DOGAJANJE V NARAVI

Ko drevesa korakajo

- NE; po smislu, npr.: Glede na naslov pričakujemo, da bo besedilo govorilo o drevesih, ki hodijo/se premikajo./Besedilo govori o tem, kako se ohranja/obnavlja pragozd, ne pa o drevesih, ki korakajo.
- Po smislu, npr.: Kako se obnavlja pragozd/Obnavljanje pragozda
- Drevo trohni. – Drevo počasi razpada v zemljo. Drevo raste. – Drevo postaja vse večje in večje. Drevo vzklije. – Iz semena požene steblo, ki bo nekoč drevo. Drevo strohni. – Deblo razpade v zemljo. Drevi požene korenine. – V zemljo zrastejo korenine.
- Po smislu, npr.: Beseda vojak pomeni mlado drevo, za katerega se zdi, da stoji na dveh nogah (in koraka). – Beseda velikan pomeni zelo veliko. »odraslo« drevo.
- orjaka/orjak
- drevo
- krošnja, deblo, korenine, (seme)
- Ni; po smislu, npr.: dogajanja v naravi/obnavljanja pragozda.
- Nastajanje mavrice.
- nenadoma se zjasni; 5. bela svetloba razpade na mavrične barve; 7. od kapljic se odbije še drugič (in dobimo še stransko mavrico)

Naslov besedila	Opis kraja	Pripoved o dogajanju	Opis dogajanja v naravi
Kropa	+		
Dež			+
Orkanski veter razkrival strehe		+	
Dolina Rakov Škočjan	+		
Na planoto mimo sedmih jezer		+	
Oblak			+

To drevo tu, tisto drevo tam

- v Evropi: Po smislu, npr.: Ker v tropskem deževnem gozdu in afriških puščavah ne sneži, Antarktika pa je zavita v večni led.

ti	oblak
teh	kapljice
takin	do –38° C
toliko	milijoni in milijoni/milijone in milijone

2. Ti, tam, teh, Ta, Ta, teh, te

Ti	kopasti
tam	ob gorah in hribih
teh	pregrete stene
ta	topel zrak
ta	para z zelo visoko temperaturo/zelo visoka temperatura
teh	delci
te	kapljice

3. to, to, tisto, ona, te, tisto, oni
To, oni, tisti; Ti, oni, tisti; To, tisto; tega, oni, tisti; Tega, tistega, onega
4. O čem kaj veš? – predmet
5. Kje pa potujejo poredni otroci? – prislovno določilo
Cemu se približuje nevihtni oblak? – predmet
Od kod pada toča? – prislovno določilo
Kaj me zanima? – osebek
Kaj si ogledujem že celo uro? – predmet
6. Tega – njegov tok; Tam – kraško jamo; To – sifon; tem – prizor
7. ~~onemu, ta jaje, tist, temu, To besedilo~~
8. b) Po smislu, npr.: Moti naju, da se besedelbesedne zveze ponavljajo, zato besedilo ni tekoče.
c) To, Ta, teh, Te, to, ta, te

Vročinske nevihte

1. Po smislu.
2. Po smislu.
3. Npr:
· kopasti oblak raste; gibanje zraka znotraj oblaka; nastajajo snežinke in zrna toče
· nevihtni oblak razvije obliko nakovala; (živi) eno uro
· zaradi gibanja vetra in zrn toče (nastaja) električna napetost; strele in bliski;
· po nevihti ostane vrh oblaka, počasi razpade
4. Gl. 3. nalogo.
5. Po smislu.
6. DRŽI, NE DRŽI, NE DRŽI, DRŽI.
7. dva dogodka se dogajata sočasno – Ko; vzrok – ker; posledica – zato; namen – da
8. Po smislu, npr.: bi povabila režiserja filma – bi povabila vodjo Gorske reševalne službe – bo povabila strokovnjaka za poplavelmeteorologa – bo povabila pisatelja; bo povabila predstavniko založbi/šol/staršev – bo povabila gradbenike/uslužbence cestnih podjetij/predstavniko policije.
9. Po smislu, npr.: če bo dosegel mednarodni uspeh – če bo na cestah veliko nesreč/če bodo prijeli vodjo tihotapcev – Če se bo v Rusiji zgodilo kaj posebnega – če se bo reprezentanca uvrstila na svetovno prvenstvo – Če bodo v Moravčah odprli novo šolo – Če bodo dokončali največji viadukt v Sloveniji.
10. Po smislu, npr.: Knjigo bom prebral, če bo zanimiva. – Tablo bi pobrisal, če bi bil reditelj. – V šolo bi prinesla športno opremo, če bi imeli na urniku telesno vzgojo. – Jedli bomo, če bomo lačni. – Mama bi prišla na roditeljski sestanek, če bi dobila pisno vabilo. – Majja bi se naučila pesnico, če bi nastopala na proslavi. – Položnico bom plačala, če jo bodo poslali za kupljene knjige.

- 11.

a) o vremenu
To bi napovedovalo lepo vreme. – Če bi se zvečer pojavila rdeča zarja. – Morda bodo počitnice skrajšali. – Če bo še jutri slabo vreme.

b) Če bi imeli zabavne goste. Če bi se igrali pri sosedih.

B, C, A

- 12.

a) Po smislu, npr.: Janko je metal žogo v koš in po nesreči razbil sosedovo okno.

b) Če se ne bi bal kazni. Če bi mu verjeli.

c) se sosed ne bo jezil – če ga ne bo poslušal – če mu ne bo pokosil trave ali opral avtomobila – če s prizadetim ne bo govoril

- 14.

Če se zrak dviga v višave, se ohlaja. – Iz kopastega oblaka pada toča le, če so ledeni kristali preveliki. – značilen predznak burje je »oblačna kapa« na vrhu visokih vrhov, zlasti nad Nanosom. Burja se krepi, če se »kapa« povečuje. – Če se zrak dviga ob pobočjih vročih gorskih sten, se še bolj segreva. – Če je od zadnjega dežja minilo že nekaj dni, je vreme navadno deloma jasno, vetra ni in oblaki potujejo zelo počasi. – Če je čas med pojavom strele in grmenja manjši kot 10 sekund, je nevihta nevarno blizu.

- 15.

če, Če, da, če, Če, ker, če
megla, burja

FESTIVAL ULIČNEGA GLEDALIŠČA

Ulično gledališča

1. Po smislu.
2.

Vrsta predstave	Izvajalec	Začetek	Naslov	Trajanje	Prizorišče
ples	Plesna šola Šiška	20.00	Mihov hiphop	35'	park Zvezda – paviljon
akrobacije	Zirco (Italija)	20.30	Klown na rolkah	20'	Šuštarški most
cirkuska predstava	Klown Miran	21.00	Žalostni klown	15'	Šuštarški most
likovna/slikarska predstava	Kunst 2000	21.30	Portretiranje	100'	Čopova ulica
improvizacija	Skupina 10	22.50	Zimzelene melodije	120'	Mestni trg

- 3.

V angleščini:
Po smislu, npr.: Ker mislijo, da bodo tako pritegnili več mladih gledalcev/tudi tujce./Ker se jim zdi, da je angleško ime imenitnejše./Ker so angleška imena moderna.

Po smislu, npr.: Ker je angleških imen že preveč, se nama zdi, da bi mlade bolj pritegnilo kako posrečeno slovensko ime./Podobnih skupin je v tujini veliko in ne veva, zakaj bi se tujci odločili prav za skupino iz Slovenije, če na njej ni nič posebnega, niti ime.

- 4.

Npr.:

18.00: Gledališče mladih, Glasbeni šov (gled.), Park zvezda, 40'

19.00: Zmajčki : Risi, Prvi rokometni dvboj, Miklošičev park, 40'

20.00: Plesna šola Šiška, Mihov hiphop, Park Zvezda – paviljon, 35'

21.00: Klown Miran, Žalostni klown, Šuštarški most, 15'

5. Npr.: akrobacija – težavna telesna vaja, ki zahteva veliko spretnosti; improvizacija – izvajanje predstave brez posebne priprave; klovn – cirkuški šaljivec, komik; premiera - prva predstavalauprizoritev; debi – prvi javni nastop
6. Utemeljitev po smislu, npr.: Čeprav izgovorimo [glazbenik], zapišemo glasbenik, saj je beseda nastala iz besede glas. – Čeprav izgovorimo [neškinj], zapišemo Nežkin, saj je beseda nastala iz imena Neža. – Čeprav izgovorimo [opaskal], zapišemo opazka, saj je beseda nastala iz glagola opaziti. – Čeprav izgovorimo [oskal], zapišemo ozka, saj je beseda nastala iz besede ozek. – Čeprav izgovorimo [rizbal], zapišemo risba, saj je beseda nastala iz glagola risati. – Čeprav izgovorimo [teškoj], zapišemo težko, saj je beseda nastala iz besede težek/teža. – Čeprav izgovorimo [zveskij], zapišemo zvezki, saj je beseda nastala iz besede zvezek.

7. Ana je povabila Jana: »Vabim te v kino.«

Bobri : Kočevski medvedi – izid tekme je 7 : 6

Izbrali so prireditvene prostore v starem delu Ljubljane: Šuštarški most, Prešernov trg, Mestni trg in Čopovo ulico.

Jaka ji je poslal SMS: »mam dve vstopnici za koncert Siddharte. Greš na koncert?«

Ljubitelji športa so si ogledali rokometni dvoboj Zmajčki : Risi.

Na festivalu Fest – 03 so nastopili izvajalci iz naslednjih držav: Avstrije, Nemčije, Italije in Slovenije.

Peter je zahteval: »Takoј pospravi zvezke.«

Povabili so naslednje izvajalce: lutkovno skupino Uška, klovn Rikija in ansambel

Ljudski glas.

B, C, D

8. a) Urgentni poseg

b) V četrtek ob šestih popoldne sem se odpravil na festival uličnega gledališča. Na izbiri sem imel naslednje prireditve: Urgentni poseg, Črivo zgodbo, Akrobacije na kolesu in rokometni dvoboj. Odločil sem se za Urgentni poseg. Pritegnili so me igralci, saj so prihajali tudi iz sosednjih držav: Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške. Toda nisem razumel besede urgenten, zato sem vprašal starejšo gospo: »Oprostite, mi lahko poveste, kaj pomeni beseda urgenten?« Moram priznati, da se je začudila, a mi je vseeno povedala: »Veš, urgenten pomeni nujen ali neodložljiv.« Zahrvali sem se za odgovor in se posvetil predstavi. Zabaval me je dvoboj med zdravnikom in bolnikom. Naj povem, da je zmagal zdravnik z izidom 3 : 0. bolnik je dobil tri injekcije, zdravnik pa nobene. Porazenec je zaspal. Najprej ni slišal našega ploskanja. Zbudil se je šele, ko je napovedovalec rekel: »Naslednja predstava ob 20.00.«

Junij v kulturnem središču

- 1.

2003	dva tisoč tri
129	sto devetindvajset
900	devetsto

- 2.

20.	dvajseti
1.	prvi
2.	drugi

3. vstilni, vstilni, glavni, glavni, vstilni, vstilni
 4. trintrideseti, devetstoti, dvesto tisoč, sedeminpetdeset, tisoč šeststo, petmilijonti
 5. 95., 500., 1500, 1000001., 336
 6. dve rezervni kolesi, dvema dnevoma, dve mesti, dvema letoma, dve brezalkoholni pivi
 7. Npr.: pravilno, ker gre za vstilni števnik, te pa pišemo skupaj. – nepravilno, ker je to

vstilni števnik in bi ga morali zapisati skupaj. – nepravilno, ker gre za vstilni števnik, ta pa pišemo skupaj. – nepravilno, ker gre za glavni števnik, tam pa pišemo skupaj le števila do sto in stotice. – nepravilno, ker je to vstilni števnik in bi morali zapisati vse skupaj. – pravilno, ker pri glavnih števnikih pišemo skupaj stotice in števila do sto.

Gremo v kino!

1. Po smislu.
 2.

Kino	Naslov filma	Vrsta filma	Začetek	Posebni podatki
Grad	Matilda	mladinski	16.00	(za mladostrnike)
Zvezda	Odštekanci	komedija	18.00	(nadaljevanje)
Zvezda	Vampirka	grozljivka	22.00	za odrasle
Kolodvor	Mesečina	ljubezenski	17.00, 19.00, 21.00	(romantičen)

3. Po smislu.

je nekatere besede izgovoril glasneje: za poslušalca novi

Po smislu, npr.:

· Da so v kino vabljene predvsem mladostrniki, ne pa otroci/odrasli.

· Da je na sporedu mladinski film, ne pa otroški/film samo za odrasle.

· Da bodo predvajali film Matilda, ne pa katerega drugega filma.

· Da se bo predstava začela ob šestnajsti uri, ne pa ob katerem drugem času.

DA: po smislu, npr.: Ker tako poslušalka opozori na podatke, ki so še posebej pomembniji jih mora zapomniti.

Č, A, B, E, C, D

6. Npr.: Zvezda – komedija – Odštekanci – osemnajsti;

Kolodvor – ljubezenskih – Mesečina – 17., 19., 21.

c) vstopajo; vključujejo, vstajajo/vreščijo/vpijejo

8. Npr.: izdelamo, predelamo, oddelamo, dodelamo, pridelamo, zdelamo – napišemo, prepisemo, pripišemo, zapišemo, podpišemo, odpisemo, dopišemo, popišemo – premislimo, zamislimo, izmislimo, odmislimo, domislimo – pogledamo, zagledamo, pregledamo, spregledamo.

